

Az Egyházi Könyvtárak
Egyesülésének negyedéves
hírlevele

A kiadvány változatlan formában és tartalommal szabadon terjeszthető, felhasználható, nyomtatható, sokszorosítható és korlátozás nélkül közzétehető. Ez a Mű a Creative Commons Nevezd meg! 4.0 Nemzetközi Licenc feltételeinek megfelelően felhasználható.

Lezárva: 2024. március 18.

Felelős szerkesztő: Bálint Ágnes

Szerkesztő: Varga-Kohári Mária

A címlapon a Sapientia Szerzetesi Hittudományi Főiskola Könyvtárának díjazott munkatársai a Minősített Könyvtár címmel (a fotót Jakó Judit készítette).

A hátlapon Binder János Fülöp metszete Telek József: *Coronae Marianae: az-az a' bődoltságos Szüz Mária tizen-két tsillagú koronájának, vagy tizen-két ünnepeire ... el-oszlatott prédikációknak ... II. része* (Vác, Ambro Ferentz Püspöki Könyvnyomató által, 1772).

Tipográfia, tördelés: Mikáczó Kamilla

Az Egyesülés székhelye:
1092 Budapest, Ráday u. 28.

A szerkesztőség címe:
4026 Debrecen, Kálvin tér 16.
E-mail: balint.agnes@silver.drk.hu
Telefon: +36-30-797-2642

ISSN 2416-0229 (online kiadás)

Tartalomjegyzék

3 | BÁLINT ÁGNES: Beköszöntő

4 | RÓNAINÉ MAGYAR KRISZTINA: Könyvtárörök, papkönyvtárosok

8 | RÓNAINÉ MAGYAR KRISZTINA: Géfin 50

12 | VARGA-KOHÁRI MÁRIA: Az első váci „Püspöki Nyomdász” megújult kiadványai

15 | DOBÓ JUDIT: Tulajdonbejegyzések az Esztergomi Főszékesegyházi Könyvtár honlapján

16 | DR. KÜHNER ÉVA–BARANYA PÉTER: Állományvédelmi tanfolyam egyházi könyvtárosoknak az OKGYK szervezésében

19 | BAKONYI VIOLA: „Csak a behunyt szem semmi ágán?” Csokonai emlékkonferencia Csurgón

20 | MOLDOVÁN ISTVÁN: IKR ma és holnap

24 | VARGA-KOHÁRI MÁRIA: Bibliotheca Gratis Utcai szabadpolc a Váci Egyházmegyei Könyvtár oldalán

26 | TÖRÖK BEÁTA: Út és ajánlás

29 | KERTÉSZ BOTOND: Ex museo nostro Az Evangélikus Országos Gyűjtemény tudományos műhelye

32 | Rövid hírek tagkönyvtárainkból

Az Egyházi Könyvtárak Egyesülése a magyarországi és határon túli magyar egyházi-felekezeti könyvtárak ökumenikus szellemiségű szakmai-érdekképviselői szervezete. 1994-ben alakult, 1995 őszén jegyezte be hivatalosan a Fővárosi Bíróság. Az Egyesülés legfőbb szerve a közgyűlés. Az ügyeket az elnök, titkár, kamarás, felügyelőbizottság és a tisztagú elnökség intézi. A közgyűlés évente ülésezik, a többnapos összejövetel programjában a közgyűlésen túl tudományos konferencia, szakmai délelőtt, valamint ökumenikus lelki program is szerepel. Az összejöveleket minden évben más-más felekezet és könyvtár rendezi. Az Egyesülés tagjai az egyházi könyvtárak (intézmények). Az egyesületnek jelenleg 62 tagkönyvtára van, 30 könyvtár szerepel a nyilvános könyvtárak jegyzékén. Az egyesülethez a könyvtárak mellett pártoló tagként magánszemélyek is csatlakozhatnak. Tiszteletbeli tagjaik közé választják azokat a magánszemélyeket, akik az egyházi könyvtárak érdekében vagy tudományos munkásságukban kiemelkedő tevékenységet folytatnak. Az Egyesülés szakmai napokkal, továbbképzésekkel, kiadványokkal igyekszik előmozdítani az egyházi gyűjtemények szakmai munkáját. A külső és belső kommunikáció az évente négyszer megjelenő EKE Hírlevél, az EKE honlap, az EKE levelezőlista, illetve az EKE Facebook és az UNITAS (Egyházi Könyvtárak Közös Katalógusa és Információs Portálja) segítségével történik. Az Egyházi Könyvtárak Egyesülése 2002 óta tagja a BETH-nek (Bibliothèques Européennes de Théologie), az európai teológiai könyvtárak egyesületének.

Kedves Kollegák!

Ebben az évben nagy lélegzetet vettünk, és elhatároztuk, hogy visszatérünk az évi négy lapszám megjelenítéséhez. Nem mintha azt gondoltuk volna, hogy tavalyi vaskosabb összevont lapszámainkkal ne tudnánk elszámolni, mégis a hagyomány tisztelete ösztönzött és sarkallt. Köszönjük a kollégát támogatókat: a beküldött írásaikat, beszámolóikat és híreiket, amelyekkel az egyházi könyvtárak közösségének nyilvánossága elé léptek. Nélkülük igazából nem találtunk volna vissza a régi vágányra. A beérkezett anyag elrendezésénél is igyekeztünk követni a hagyományokat, vagyis az időbeli sorrendet. Büszkén emeltük borítóra a Sapientia Szerzetesi Hittudományi Főiskola könyvtárának munkatársi közösségét abból az alkalomból, hogy immár másodszer nyerték el a Minősített Könyvtár címet. Gratulálunk nekik, és velük együtt örülünk!

A látványos szombathelyi kiállításokról való híradások mellett váci szolgáltatásbővítésről és az országos evangélikus gyűjtemény tudományos műhelyének programjáról, annak indokairól is olvashatunk a hírlevélben. Mérföldkőhöz érkezett az esztergomi possessor adatbázis, ajánljuk ezt is olvasóink, kutatóink figyelmébe! Az állományvédelemről tanfolyami keretek között szerezhettünk további ismereteket, és közelgő szakmai napunkon folytatjuk az eszme-cserét, különösen is várva azokat a kollégákat, akiknek nem sikerült az OKGYK szervezésében tartott több napos képzésen részt venni.

Nyári konferenciánk ebben az évben még későbbi időpontra tolódik a tanév rendje miatt, mégis arra kérjük a kollégákat, hogy nyári pihenésüket úgy tervezzék, hogy találkozhatunk a gyönyörű Kőszegen július második hetében, 8-10 között. Kedvcsinálónak a tervezett témáról is hírt adunk lapszámunkban. Annál is inkább hívogatunk, és biztatjuk a kollégákat a részvételre, mert az egyesületünk az idén lesz 30 éves, és erről a kerek évfordulóról a nyári konferencián szeretnénk megemlékezni. Készülünk a találkozásra azzal is, hogy felidézzük az elmúlt évtizedek eseményeit, találkozásait, párbeszédeit, és gyűjtünk olyan történeteket, amelyek az egyesülés szakmai arcéle mellett emberi vonásait is kidomborítják, azaz olyan történeteket magunkról és egymásról, amelyeket fel lehet idézni, el lehet mesélni, amelyek ma is megmelegítik a szívünket, mosolyra vagy nevetésre készítenek, esetleg elfálosítják a tekintetünket – és amelyek talán egyszer egy hivatalos EKE-történetnek is részei lesznek.

BÁLINT ÁGNES

Tiszántúli Református

Egyházkerületi Gyűjtemények

Az Egyesülésünk konferenciáin, szakmai napjain elhangzó előadásokról (amennyiben az előadók ehhez hozzájárulnak), videofelvételt készítünk, amelyeket utólag az Egyesülésünk youtube csatornáján teszünk közzé.

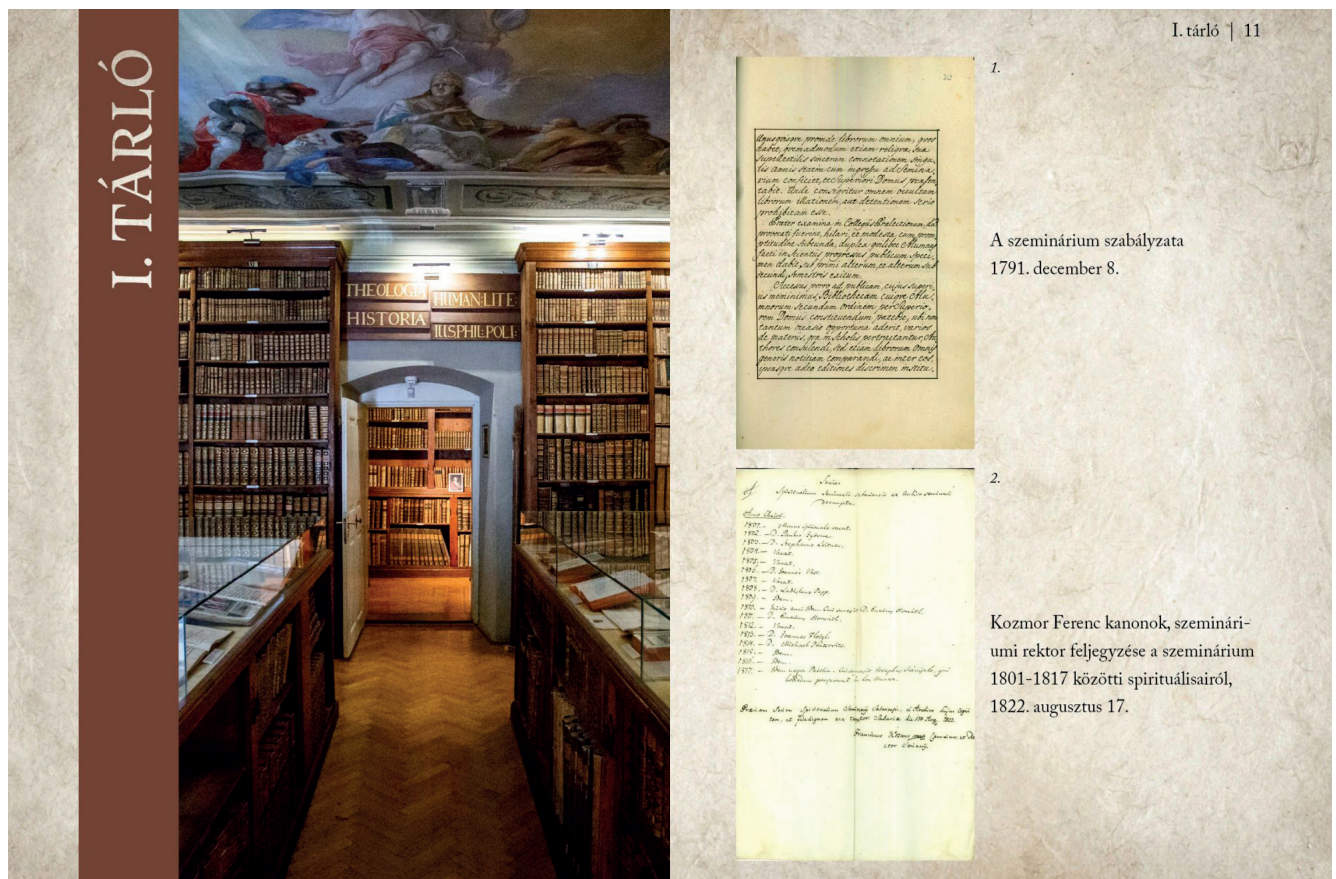
Kövesse csatornánkat!

youtube.com/@EgyhaziKonyvtarakEgyesulese

Könyvtárörök, papkönyvtárosok

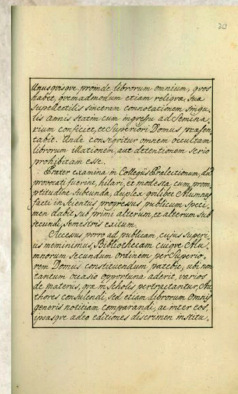
2021. december 21-én ünnepelte könyvtárunk, a Szily János Egyházmegyei Gyűjtemény és Látogatóközpont – Egyházmegyei Könyvtár alapításának 230. évfordulóját. E jeles alkalmából nyílt időszaki kiállításunk „Könyvtárörök, papkönyvtárosok – A 230 éves egyházmegyei könyvtár történetének meghatározó személyiségei” címmel. Az volt a célunk, hogy az eltelt 230 év alatt az intézményünkben szolgáló papkönyvtárosoknak, könyvtáröröknek, jótévedőknek, adományozóknak állítsunk emléket.

I. tárló | 11

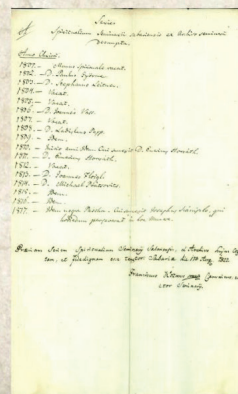
I. TÁRLÓ

1.

A szeminárium szabályzata
1791. december 8.

2.

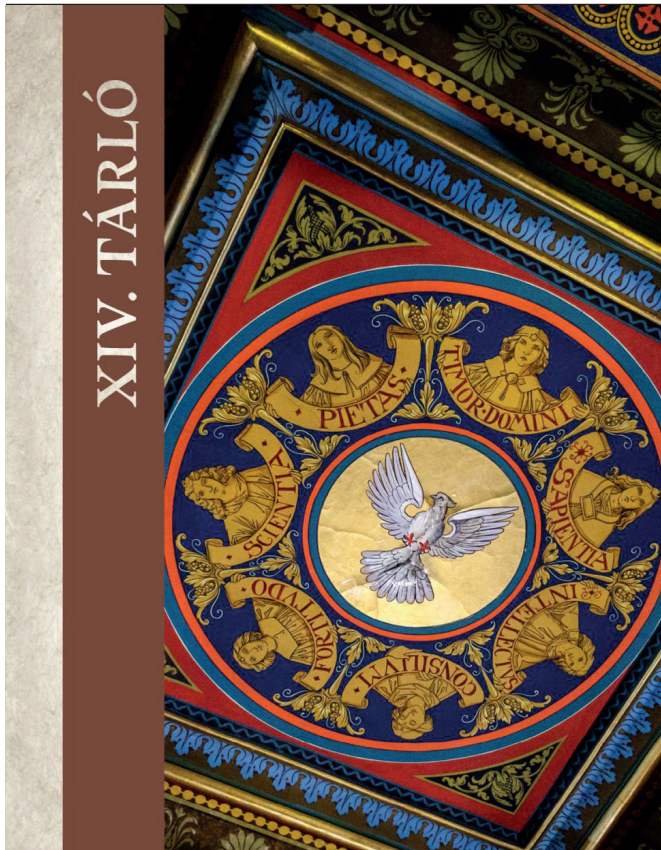
Kozmor Ferenc kanonok szemináriumi rektor feljegyzése a szemináriumi 1801-1817 közötti spirituálisairól,
1822. augusztus 17.

KÖNYVTÁRŐRÖK, PAPKÖNYVTÁROSOK

A 230 ÉVES EGYHÁZMEGYEI KÖNYVTÁR
MEGHATÁROZÓ SZEMÉLYISÉGEI

DR. GÉFIN GYULA (1927-1973)

79.

Dr. Géfin Gyula

Celldömölkön született 1889. január 26-án Dr. Géfin Lajos kórházi igazgató főorvos és Hübner Janka szülöktől.

A teológiát Szombathelyen (1906-1907) és Innsbruckban (1907-1912) végezte.

Innsbruckban avatták a teológia doktorává 1914-ben. 1912. július 26-án szentelte fel Egger Ferenc brixeni herceg püspök Innsbruckban. Káplán volt Királyfalván (1912-1913), a dogmatika és filozófia helyettes tanára a szemináriumban (1913-1914), hittanár a zalaegerszegi állami gimnáziumban, s egyben a Tüttösy-féle alapítvány lelkésze

(1914-1917). Püspöki szertartó és levéltáros (1917-1918), a dogmatika tanára a szemináriumban 1917. szeptember 1-jétől.

1917-től 1925-ig a filozófiát is tanította. Az 1918/19. tanévben a kisseminárium növendékeinek prefektusa volt. 1917-1919. években a szentszéki jegyzői teendőket végezte. Az 1919/20. tanévben a szeminárium ideiglenes leállása alatt hitoktató volt a szombathelyi elemi iskolánál (1919), majd káplán Táplánfán (1919-1920), 1920 szeptemberétől a szeminárium aligazgatója.

A Szombathelyi Egyházmegye első főpásztora, Szily János (1735–1799) püspök tudta, hogy a magasabb műveltséget terjesztő egyházmegyének elengedhetetlen velejárója egy jól felszerelt bibliotéka. Ugyanakkor Mária Terézia (1717–1780), a felvilágosult uralkodó is megkövetelte a főpapoktól, hogy székhelyeiken saját könyvtárat létesítsenek.

Az egyházmegye papságának, elsősorban a növendékpapság oktatásához és szellemi életének növeléséhez, valamint a hittudományi képzéshez könyvek kellettek. A bibliotéka történetét emiatt sem lehetett elválasztani a szeminárium történetétől. Azonban egy könyvtár története nem az alapítás/adományozás időpontjával kezdődik. A jogi cselekményt általában már jóval korábban megelőzi a könyvtári állomány összegyűjtése. Szily püspök igen nagyvonalú volt az anyagi áldozatvállalás terén, hogyha bármilyen értékesnek tartott kiadványt megvásárolhatott. Összeköttetésben állt mind a bécsi, mind a hazai könyvügynökökkel. Magyarországról Schoenvisner István (1738–1818), a pesti egyetem professzora, könyvtáros, a magyar archeológia megteremtője segítette őt a könyvek vásárlásában.

A székesegyház alapkövének elhelyezése (1791. augusztus 29.) után Szily püspök elérkezettnek látta az időt arra, hogy könyvtárát az épülőben lévő székesegyháznak adományozza. Tulajdonképpen magánkönyvtárát egyházi tulajdonba adta, a székesegyház tulajdonában lévő könyvtárat ugyanakkor nyilvános könyvtárnak létesítette. Az alapító a könyvtár helyét is kijelölte: a szeminárium második emeletén helyezték el a bibliotékát.

A főpap a közgyűjtemény fenntartására, valamint az állomány gyarapítására az 1792. január 15-én kelt oklevelével 1000 rajnai aranyforintos alapítványt helyezett el a Székeskáptalannál. Ezzel létrejött a megye s egyúttal a város első nyilvános könyvtára, mely kezdetektől jól szervezett formában működött. A könyvtár nyilvánossága megkövetelte azt is, hogy a gyűjtemény élére könyvtárost állítsanak. Az alapító oklevelében Szily püspök így rendelkezik: „...A könyvtár őrzésére és sérthetetlen állapotban való megtartására könyvtárost állítottunk, és komolyan kötelezzük őt és a lelkiismeretére kötjük, hogy egyetlen tanárnak vagy tanulónak, semmilyen ürüggyel, semmilyen ígéretésre, vagy írásbeli elismervényre se adjon ki könyvet a könyvtárból, illetve minden rendű és rangú olvasót egyaránt a lelkiismeretére hivatkozva kötelezzük arra, hogy semmilyen ürüggyel ne vigyen ki sehova egyetlen könyvet se.”¹

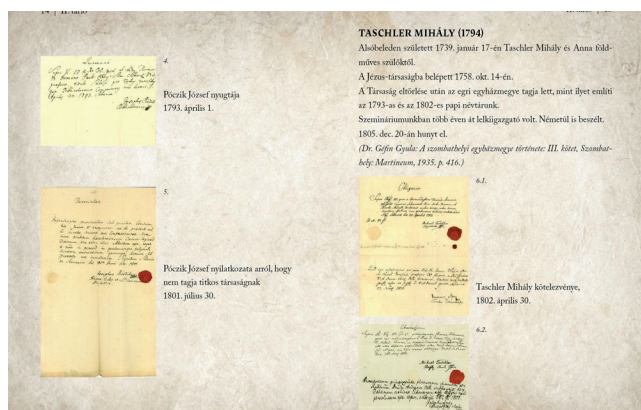
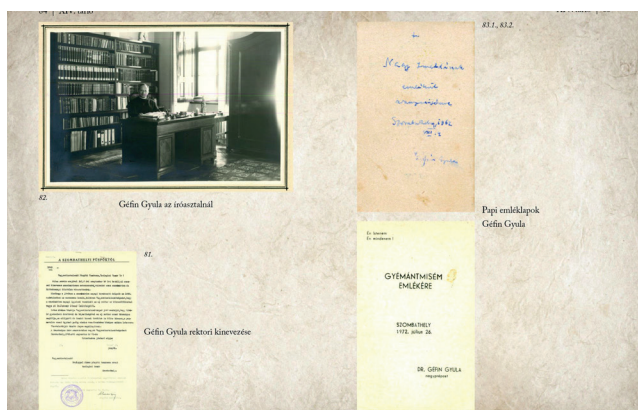
¹ Szily János oklevele a szombathelyi székesegyházi könyvtár alapításáról, 1791.

A könyvtáros kötelességévé tette, hogy a könyveknek gondját viselje, osztályuk szerint tartsa azokat rendben, készítse el jegyzéküket.

Taschler Mihály (1739–1805) jezsuita szerzetes alig egy évig (1791) töltötte be a megbízatást. A stafétát Potzlik József (1761–1812) vette át, aki 1792 és 1802 között viselte a „Custos Bibliothecae publicae” azaz „a nyilvános könyvtár őre” tisztséget.

helyi Székeskáptalan Magánlevéltári, a szemináriumi iratokba, székesegyházi, szemináriumi számadásokba, papi hagyatékokba. Segítségünkre voltak a levéltár aprónyomtatványtárában elhelyezett gyűjtemények, papi emléklapok, gázsjelentések, fotók, tablóképek is.

Dr. Géfin Gyula összeállításában 1935-ben jelent meg *A Szombathelyi Egyházmegye történetének III. kötete az egyházmegyei papság történeti névtárával*. Ez a kötet

A szeminárium második emeletének délkeleti sarkában három egymásba nyíló szoba lett az új könyvtárhelyiség. Dr. Géfin Gyula, aki 1927-től töltötte be a könyvtárigazgatói tisztséget, így írt erről: „A könyvtárral szomszédos szobát a lelkiigazgató lakásának jelölték ki, mert ő lett a mindenkor könyvtáros, aki új munkatöbbletéért évi 50 forint fizetést kapott. Ezt a munusát és tiszteletdíját meg is tartotta egészen a háború utáni devalvációig, amikor is megmaradt a munus, de elmaradt a díj.”² A tárlókban elhelyezett, könyvtárunkban megtalálható kötetek, beszédek, versek mellett a források jelentős része az egyházmegyei levéltárban volt fellelhető. A levéltár gyűjteményvezetője, Rétfalvi Balázs hathatós segítségével több értékes dokumentumra is rátaláltunk. A több hónapnyi kutatómunka során betekinthettünk a különböző iratanyagokba: Acta Cancellariae, a Vasvár-Szombathelyi

az itt feltüntetett életrajzi adatok elsődleges forrása. A később elhunyt papok életrajzáinak kiegészítésében egy 2002-ben megjelent *Calendarium* nyújtott segítséget, amely a Szombathelyi Egyházmegye elhunyt papjait mutatja be 1777–2002 között. Mivel – szerencsére – nagyon sok lelkiigazgató, könyvtáros tevékenykedett az intézményben az eltelt 230 év alatt, annyi anyagot találtunk, hogy válogatásra kényszerültünk. Igyekeztünk a legérdekesebb, látványosabb dokumentumokat, életük fontosabb momentumait bemutatni kiállításunkban. Szerettünk volna a kiállítás anyagából egy kiadványt szerkeszteni. Ez a tervünk a 2023-as évben megvalósult, korlátozott példányszámban megjelent a kiállításvezető, amely kiegészült a helyhiány miatt a tárlókból kimaradt dokumentumokkal is.

² Dr. Géfin Gyula: *A szombathelyi egyházmegye története*. II. kötet, Szombathely, 1935. p. 185.

RÓNAINÉ MAGYAR KRISZTINA
Szily János Egyházmegyei Gyűjtemény és Látogatóközpont – Egyházmegyei Könyvtár

Géfin 50

„Reverendád lengeti
Kora-esti szél.
Nézi, mennyit dolgozol,
A templomi tér.”

Dr. Géfin Gyula teológiai tanár, egyháztörténész, az egyházmegyei könyvtár és levéltár egykori igazgatója 1973. november 10-én hunyt el. Halálának 50. évfordulója alkalmából nyílt kiállítás a Szombathelyi Egyházmegyei Könyvtár teremkönyvtárában, 2023. november 16-án.

A Szombathelyi Egyházmegyei Könyvtár tisztelettel meghívja Önt
2023. NOVEMBER 16-ÁN (CSÜTÖRTÖKÖN) 16.30 ÓRAKOR

DR. GÉFIN GYULA, A KÖNYVTÁR EGYKORI IGAZGATÓJA HALÁLÁNAK 50. ÉVFORDULÓJA

alkalmából rendezett kiállítás megnyitójára.

Köszöntőt mond és a tárlatot megnyitja:

Dr. Székely János, szombathelyi megyéspüspök

Géfin Gyulával kapcsolatos emlékeit felidézi:

Prof. Tóth Endre régész

Közreműködnek:

**A Boldog Brenner János Kollégium és a
 Zrínyi Ilona Általános Iskola diákjai**

**Szombathelyi Egyházmegyei Könyvtár,
 Szombathely, Szily János utca 1.**

A Géfin Gyula életét, munkásságát bemutató tárlat megnyitóján részt vett dr. Székely János megyéspüspök, dr. Perger Gyula plébános, püspöki referens, a Szily János Egyházmegyei Gyűjtemény és Látogatóközpont igazgatója, dr. Tóth Endre régész professzor és Géfin Nelli, Géfin Gyula unokahúga is.

A Géfin-hagyatékból előkerült ismeretlen szerzőjű *A tudós (Dr. Géfin Gyula rom-kert)* című vers elhangzása után Székely János megyéspüspök köszöntötte a megjelenteket. Beszédében felidézte Géfin Gyula életét, munkásságát. „A pap ajkának kell őriznie a tudást” – idézte Sirák fia könyvét püspök atya. Géfin Gyula nem egyszerűen csak régész, nemcsak egyháztörténész, nagyszerű levéltári kutató, hanem mindenekelőtt bölcs, szent életű ember volt, hangsúlyozta a megyéspüspök.

Tóth Endre régész professzor a személyes élményeit osztotta meg a hallgatósággal. Rokoni kapcsolat is fűzi Géfin Gyulához. A régész sokszor látogatta meg Gyula bácsit, akitől könyveket kapott, és aki mindenféle érdekes történetet mesélt neki. Szerinte Géfin Gyula olyan ember volt, aki mindenkit ismert, bárkinek, aki ment hozzá, tudott segíteni, azonban rendkívül szerény is volt.

Géfin Gyula életútja rávilágít sokoldalú egyéniségére. Tudós pap, lelkipásztor, hittanár, szemináriumi tanár, könyvtár- és levéltárigazgató, vicerector, szentszéki bíró, szemináriumi rektor, nagyrépost, kiváló előadó, számos kötet és cikk szerzője, folyóirat-alapító, társszerkesztő, múzeumalapító, egyháztörténész, helytörténész. Szombathely szellemi életének meghatározó szereplője. Nagy műveltségű, minden területen kimagasló eredményeket felmutató ember volt, akit azonban – ahogy Tóth Endre professzor is rámutatott – mindvégig szerénység jellemzett. Amikor Géfin Gyulát a Szent István Akadémia tagjává választották, Meszlényi Antal elnök Géfin Gyulát méltató beszédében a következőket mondta róla: „...szerénységét mély katolikumból gyökerezett ki, s az utóbbiból merítette az erőt, hogy tudományos habitusával csendben, észrevétlenül dolgozzék, s csupán az eredményekben vétesse magát észre. A katolikus Egyház volt szívverője, s a Dunántúl, még közelebről Szombathely és a szombathelyi egyházmegye elválaszthatatlan mátkája. Sokat és szépet alkotott, s ösztönzésére és irányításával alkottak mások, úgy, hogy Géfin iskolát tudott magának teremteni. S amikor Szent Márton Egyházának és ős városának, Sabariának a múltját rétegezte fel, nemcsak a Dunántúl tudományos, mondhatnám különleges színezésű tájképét gazdagította, hanem az egyetemes magyar és katolikus kultúrképet is.”¹

¹ Meszlényi Antal beszéde a Szent István Akadémián 1949. XI. 4.

A Nemzeti újság újságírója, Lakatos Vince 1943-ban egy vele való találkozás után „csöndes, halkszavú tudós”-ként jellemzi, majd lelkesen folytatja cikkében: „de csodálatos mélységű lelket hordhat ez a férfiú a reverenda alatt, és micsoda tudásnak és bölcsességnek lehet tulajdonosa! Mert ilyen szerények, halkszavúak és egyszerűek csak a nagyon értékes emberek lehetnek... de jó is Géfin igazgató úrnak, de boldog ember lehet! Mindennap kijöhet a püspöki kertbe, visszamenekülhet a »barbár« és »sötét« középkorba...”²

Géfin Gyula halálának évfordulóján az előtte való tisztelgés hívta életre a kiállítást. Az általa több éven át igazgatott egyházmegyei könyvtárban és levéltárban őrzött hagyatékából válogatott dokumentumok bemutatásának célja az emlékezés volt. A kiállítás elején megtekinthető Géfin Gyula könyvtárigazgatói és vicerektori kinevezése, családi fotók, használati tárgyak (pl. édesanyjának IV. osztályos olvasókönyve, Géfin Gyula ünnepi kesztyűje), diplomái, a római ösztöndíjas évvel kapcsolatos fényképek, dokumentumok, többek között a vatikáni gyűjteményekbe belépést biztosító igazolványa, dokumentumkikérő lap a vatikáni levéltárból.

² Lakatos Vince: Beszélő romokon. In: Nemzeti újság, 1943. október 13. p. 6.

Válogattunk Géfin Gyula könyvtárral kapcsolatos és egyéb levelezéseiből, előadásairól, műveiről szóló újságcikkekből. Géfin Gyula nevéhez fűződik a mai Romkert feltárása, megőrzése, így külön részt szenteltünk a romkerti ásatásokkal kapcsolatos anyagoknak, fotóknak, újságcikkeknek. Az egyik cikken maga Tóth Endre professzor úr is megtekinthető, aki egyetemi hallgatóként vett részt a feltárási munkálatokban. A tárlókban megtalálhatóak a Géfin Gyula által írt, illetve neki ajánlott, dedikált kötetek is. E dokumentumok megtekintésével közös emlékezésre, múltidézésre hívtuk a megnyitó résztvevőit s a tárlat látogatóit, akik közül voltak, akik személyesen vagy rokonaik, ismerőseik elbeszélése révén ismerték a tudós papot, és szívesen megosztották saját élményeiket is vele kapcsolatban.

A megnyitót a Boldog Brenner János Kollégium és a Szombathelyi Zrínyi Ilona Általános Iskola diákjai színesítették produkcióikkal, amelyek között volt versszavalat, harsona-, fuvola- és furulyajáték is.

RÓNAINÉ MAGYAR KRISZTINA
 Szily János Egyházmegyei
 Gyűjtemény és Látogatóközpont –
 Egyházmegyei Könyvtár

Az első váci „Püspöki Nyomdász” megújult kiadványai

Beszámoló a Gerő Alap támogatásából megvalósuló restaurálásokról

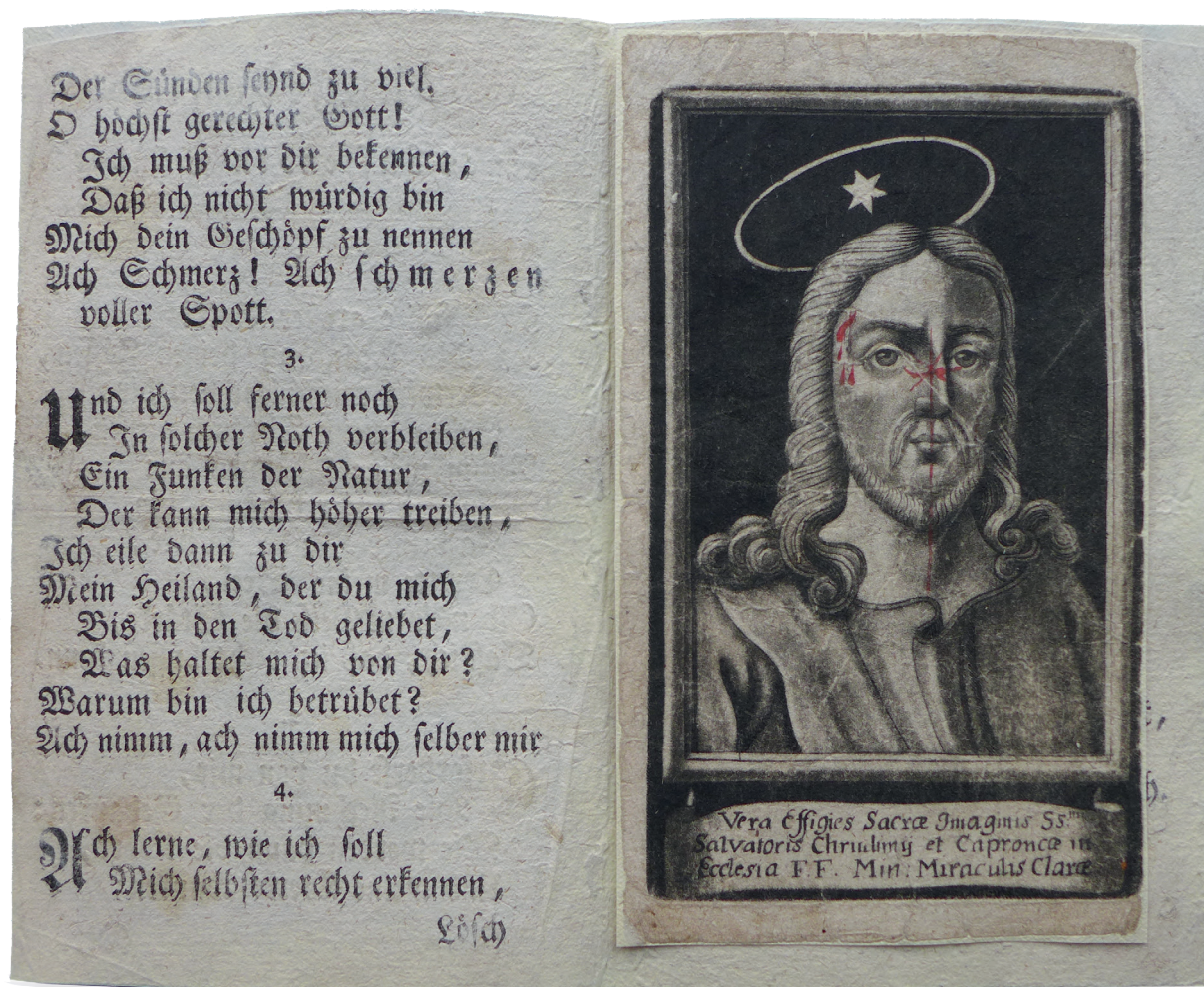
„... A Te óhajtásodra telepedett meg ugyanis minap a betű mestersége, amely íme most lábaidhoz borul. Ez fog a Te dicsőségedről, hatalmas tetteidről beszélni és nem engedi nevedet elmúlni...” (Részlet: Ambró első nyomtatványából 1772)

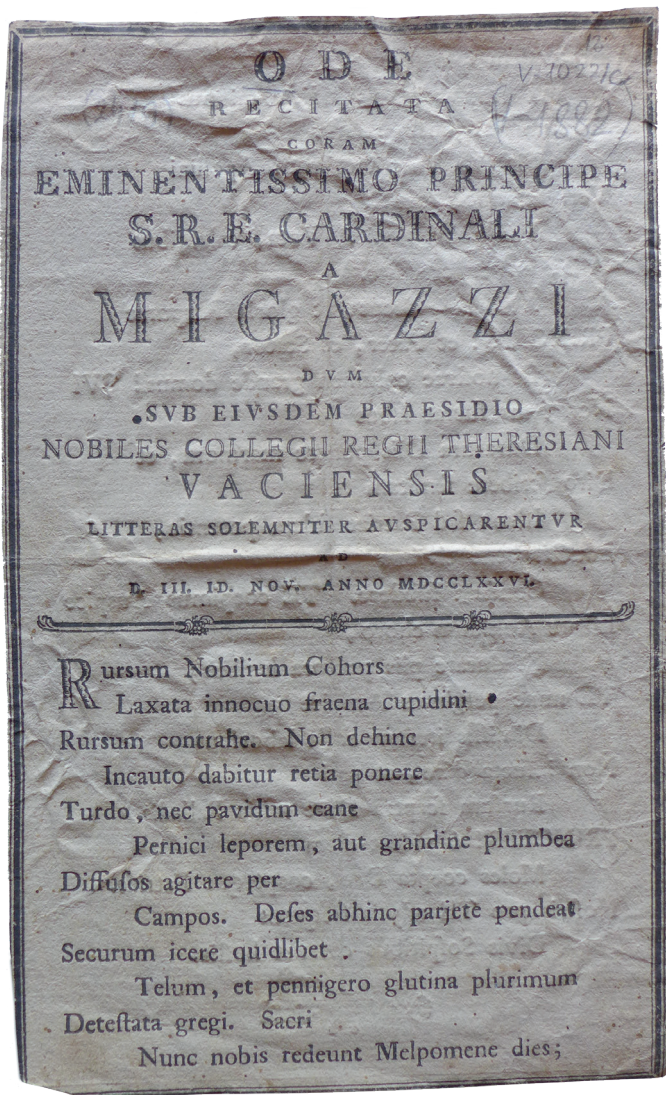

Tavalyelőtt, 2022-ben volt 250 éve, hogy Ambró Ferenc Ignác nyomdász Migazzi Kristóf püspök hívására 1772 tavaszán Egerből Vácra költözött, és a püspöki székvárosban elsőként alapított nyomdát. Mária Teréziától 1775-ben kapott privilégiumot nyomda létesítésére és a városban a mesterség gyakorlására. Műhelyében, azonban már 1772-től sorra láttak napvilágot a különböző nyomdatermékek. Kiadványainak többsége egyházi megrendelésre készült, melyeken büszkén viselte a „Püspöki Nyomdász” címet. Közel 200 kiadvány köthető nevéhez, többsége vallásos jellegű latin, magyar vagy német nyelvű dokumentum.

Az egyházmegyei könyvtárban több Ambró-nyomatványt is őrzünk, így például: *Balassi Bálint és Rimai János Istenes énekeinek* 1777-es váci kiadását, az egyházmegye első nyomtatott kalendáriumát 1773-ból vagy Migazzi Kristófnak, Vác mecénás püspökének az új székesegyház felszentelési ünnepén mondott beszédét 1772-ből, stb. Az évforduló kapcsán hoz-

zákezdünk a gyűjteményünkben fellelhető Ambró-kiadványok összegyűjtéséhez és feldolgozásához. A leválogatás során szembesültünk azzal, hogy számos dokumentum rendkívül rossz állapotban van, sürgős restaurálásra, illetve preventív állományvédelmi kezelésre szorul. A sérült kiadványokról állapotleírást és restaurálási tervet készítettünk Fehrentheil Henriette papír- és könyvrestaurátorral. Az Egyházi Könyvtárak Egyesülése 2022. június 27. és 29. között Pannonhalmán tartotta éves találkozóját, itt került sor a Gerő Éva, Gerő Katalin, Gerő Gyula Alap pályázatának eredményhirdetésére. A kuratórium 2022-ben a Váci Egyházmegyei Könyvtárnak ítélte a támogatást. Intézményünk az Ambró Ferenc Ignáchoz köthető különgyűjtemény egy részének restaurálására pályázott. Az elnyert 300.000 Ft-os támogatásból 9 nyomatványt sikerült restaurálni. A munkát Fehrentheil Henriette papír- és könyvrestaurátor végezte. A megújult dokumentumok többsége helytörténeti szempontból rendkívül értékes kisnyomatvány volt.

Terveink között szerepelt, hogy a leválogatott Ambró-gyűjtemény további sérült darbjait is restauráljuk. Nagy öröm, hogy az idén folytathattuk a Gerő Alap segítségével elindított munkát. Fenntartónk támogatásának köszönhetően megújulhatott *Telek József: Tizenkét csillagú korona...* című kétkötetes prédikációgyűjteménynek II. kötete, mely 1772-ben szintén Ambró műhelyében készült. A *Katolikus Kultúra Heteiben*, 2023. november 8-án tartott, *Könyvtári Esték a Kolpingban* című rendezvénysorozatunk őszi, kiállítással egybekötött előadásán látogatóink már megcsodálhattak néhányat a restaurált Ambró-nyomtatványokból is. Az est vendége Fehrentheil Henriette papír-és könyvrestaurátor volt.

A fizikai megőrzésen túl terveink között szerepel, hogy Ambró kiadványainkat közétegyük online katalógusunkban, digitális formában is. Ennek kivitelezésére reményeink szerint a jövő évben kerülhet majd sor. Nagyon hálásak vagyunk, hogy a Gerő Alap anyagi támogatásának köszönhetően elindulhatott ez a helytörténeti szempontból különösen értékes állományvédelmi és digitalizálási projekt.

VARGA-KOHÁRI MÁRIA
Váci Egyházmegyei Könyvtár

Ezer ex libris

Tulajdonbejegyzések az Esztergomi Főszékesegyházi Könyvtár honlapján

Közel tíz éve igyekszünk folyamatosan közzétenni honlapunkon a köteteinkben fellelhető ex libriseket, super ex libriseket, kézírásos tulajdonbejegyzéseket. Mára ezerhez ért azoknak a tulajdonosoknak a száma, akiknek könyvjegyei ilyen módon megtekinthetők.

Bízunk benne, hogy munkánk nemcsak saját könyvtárunk történetének feltárását segíti, de más egyházmegyék, más felekezetek könyvtárai számára is hasznos lehet. Segítheti egyes könyvtárak, gyűjtemények rekonstrukcióját, mint ahogyan ez többek között Szenci Molnár Albert, Miskolczi Csulyak Gáspár könyvtára esetén is történt. Támogathatja a történelmi munkát, amennyiben hozzájárul egyes történelmi kéziratainkon lévő címerek, super ex librisek azonosításához, amint Wolfgang Lazius történelmi művének a Batthyány-gyűjteményben őrzött másolata esetén is láthattuk ezt. A kéziratban lévő családi címet egy másik kötetünkben korábban feltárt, leírt ex libris segítségével tudtuk azonosítani.

Célunk az oldal további gyarapítása, bővítése, hiszen könyvtárunk állományának rekatalogizálása során számos új név, tulajdonos jelenik meg. A mennyiségi bővítés mellett más módon is törekszünk gazdagítani a felületet. Több hivatkozást, utalást, kapcsolatot építünk be a rendszerbe, törekedve arra, hogy így mind a hazai, de esetlegesen a külföldi kutatók számára is felfedezhető, elérhető legyen az adattár.

DOBÓ JUDIT

Esztergomi Főszékesegyházi
Könyvtár

<http://www.bibliotheca.hu/>

The screenshot shows the website interface for the Esztergomi Főszékesegyházi Könyvtár. At the top left is the library's logo, a circular emblem with a figure and text. To the right of the logo, the text reads "BIBLIOTHECA ECCLESIAE METROPOLITANAE STRIGONIENSIS" and "ESZTERGOMI FŐSZÉKESEGYHÁZI KÖNYVTÁR". Below this is a large, detailed illustration of a manuscript page with intricate drawings and text. At the bottom of the page, there are four language selection buttons: "MAGYAR", "ENGLISH", "DEUTSCH", and "LATINE".

Állományvédelmi tanfolyam egyházi könyvtárosoknak az OKGYK szervezésében

Több évtizedes könyvtárosi múltam alatt többször is szembesültem munkahelyeimen havária eseményekkel. Volt, amikor nyári szabadságból visszatérve a szabad égre nyíló, a naptól felhevült vasajtó mögötti raktárban egy csőtörés után penészfüggönnyel belepert könyvek fogadtak. Volt részem az alagsorban elhelyezett könyvtárnak szennyvízzel elöntésében is. Az utóbbi években pedig a könyvtárunkban az állatvilággal kellett közelebbi kapcsolatba kerülnünk, hiszen a rosszul záródó nyílászárókon betérő rovarok optimális költőhelyet találtak nálunk, és már volt többször denevér albérlőnk is, ők a polcokon a könyvek mögötti csendes és sötét zugokban pihenték ki az éjszaka fáradalmait. Ezek az események persze mindig váratlanul jönnek, meglepve a könyvtárosokat, akik képzésében tananyag sincs arról, hogy mi a teendő ilyen rendkívüli esetekben.

Éppen ezért nagy örömmel és várakozással jelentkeztem a Budapest Fővárosi Levéltár által meghirdetett 3 napos kurzusra, amely gazdag elméleti és gyakorlati programmal várta a kollégákat 2023. november 13. és 15. között. S hogy miért éppen a levéltárban került sor a tanfolyamra? Nos, megtudtuk, hogy a levéltárak sokkal előrébb járnak a jogi szabályozás terén és a gyakorlati állományvédelemben is, mint a könyvtárak.

A tanfolyamot az Országos Katolikus Gyűjteményi Központ finanszírozta egyházi könyvtárosok számára. Előadóink – P. Holl Adrien főosztályvezető, restaurátor, Orosz Katalin főrestaurátor – elméletben ismertették meg velünk a könyvtárban található anyagok és az azokat leginkább érő károsodások fajtáit és a bajok következményeit. A papirologiai ismeretek keretében megtudtuk, hogy miért oly romlékonyak a facsiszo-

latból készült papír alapanyagok, és mi az oka annak, hogy sokkal jobb állapotban vannak a 19. század előtti könyveink.

Kiderült, hogy a papír legnagyobb ellensége a pára, a hő és az UV sugárzás, ami savasodáshoz vezethet. Megismerhettük azt is, hogy mit tehetünk a könyvtári papírdokumentumok megőrzése érdekében. Mérti, mérti és mérti; a hőt, a párát és a fényerősséget, annak érdekében, hogy optimális környezetet biztosítsunk számukra. A romlékonyabb anyagnak 40% pára, 16–18°C és 50 lux az optimális, a régi hagyományos papír alapanyagúaknak 50% páratartalom, 18–20°C és 60-100 lux is megengedett.

Bevezettek bennünket a bőr alapanyagok (pergamen lapok és bőrkötések) titkaiba is.

Megtudtuk, hogy a tárolás során kerülnünk kell a facsiszolatból készült csomagolóanyagokat, a műanyagokat, de nem tesz jót a könyveknek a legtöbb helyen MDF lapokból készült polcokon való tárolás sem. A papírnak a nagy hő és páraingadozás árt leginkább, ezért vigyáznunk kell a klímaberendezések használatára is.

Tudomást szereztünk arról is, hogy a 49/2016. (XII. 28.) „Az emberi erőforrások miniszterének feladatokról érintő ágazati honvédelmi feladatokról” EMMI rendelet 24. §-a a kulturális ágazat honvédelmi feladatai között rendelkezik a védett szellemi javak megővéséről is.

Az állományvédelemben a legfontosabb a megelőzés. Ennek érdekében hasznos volna minden könyvtárban felmérni a lehetséges kockázatokat, melyek lehetnek természeti erők, tűz, víz, állati kártevők, de bűncselekmény is stb. A környezet (épület) felmérése nem elég, azt dokumentálni is kell (pl. fotóval) annak érdekében, hogy a változások detektálhatók legyenek. Egy alapos vizsgálat után már könnyű meghatározni, rangsorolni a kockázati tényezőket, azok bekövetke-

zésének esetleges gyakoriságát, illetve hogy milyen mértékű kártétel következhet be. Ezután a védekezés szintjeinek meghatározása következik. Jó lenne, ha minden intézmény rendelkezne egy menekítési tervvel, melyből tudni lehet, hogy egy káresemény után, milyen segítségre számíthatunk partnerintézményeinktől. Egy nagyobb vízkár esetén ugyanis felmerülhet jelentősebb mélyhűtési, szárítási igény, vagy penészedés, állati kártevők esetén tömeges fertőtlenítés.

A sok hasznos elméleti ismeretet gyakorlat és műhely-, illetve raktárbejárás követte. Mindannyian kipróbálhattuk a száraz portalanítás módszereit, láthattunk modern szakszerű raktárakat, melyekben különböző dokumentumtípusokat tárolnak, de megismerkedtünk a levéltárban folyó digitalizálási munkával és a szakszerű kiállításrendezés módszereivel is.

A húszfős hallgatói csapat egy teljes délutánt töltött a Piarista Rend Magyar Tartománya Központi Könyvtárában, ahol a tanfolyamon tanultakat egy működő egyházi könyvtár szemszögéből is megvizsgálhatta.

A Piarista Központi Könyvtár jelentős muzeális állományt őrző gyűjteményként tíz éve működik a jelenlegi helyén, egy modern építészeti eszközzel felújított százéves épületben, a Duna-parton. Ezért nagyon jól vizsgálhatóak egy hasonló léptékű felújítás vagy új épületbe költözés hatásai, jó és rossz tapasztalatai.

Muzeális gyűjteményük legértékesebb része az emeleti muzeális térben nyert elhelyezést, ami teljes klimatizálást kapott az elmúlt 5 évben. A pinceraktárak kivitelezésében azonban több hiba okozott már károsodást. Így a jó és rossz gyakorlatok, tapasztalatok egyaránt tanulmányozhatóak. Megbeszéltük a pinceraktárban való elhelyezés veszélyeit és a lehetséges megoldásokat. A helyiségek végigjárása és a tapasztalatok megbeszélése után a muzeális dokumentumok elhelyezésének és kezelésének más aspektusairól is beszélgettünk.

A délutáni látogatás láthatóan megszólította a résztvevőket, ami abban is megmutatkozott, hogy az időkeretet meghaladva egészen estébe nyúlóan folytattuk az eszmecsere-t.

Nagyon érdekes és inspiráló volt, hogy könyvtárosok és restaurátorok közösen gondolkodtak és beszélgettek a gyűjteményvédelem kérdéseiről. A restaurátor és a könyvtáros sok szempontból másként tekint a muzeális dokumentumra. A restaurátor, állományvédelmi szakember a megőrzendő műtárgyat látja benne, a korábbi évszázadok készítményeivel, anyagaival. A könyvtáros a tudáshordozót, a letűnt korok szellemének hordozóját és tanúját, amin keresztül be tudja mutatni a látogató számára az emberiség szellemi örökségét.

Az eltérő szemléletmód sokszor konfliktusba kerül egy-egy tárgy megőrzési és szolgáltatási módjának esetében. De egymás megértésével megalkotható az a kompromisszumos megoldás, amely mind a műtárgynak, mind a felhasználónak megfelelő. Felmerültek olyan kérdések is, amelyek akár egy újabb, a mostanira építő következő tanfolyam megszervezését is indokoltá tennék. A BFL rendelkezik egy e-learning oldallal is, ahol a gyűjteményi dolgozók állományvédelmi témában is végezhetnek online tanfolyamot.

DR. KÜHRNER ÉVA

Szent Atanáz Görögkatolikus
HTF Könyvtára

BARANYA PÉTER

Piarista Központi Könyvtár

„Csak a behunyt szem semmi ágán?”

Csokonai emlékkonferencia Csurgón

2023. november 17-én, iskolánk névadójának 250. születésnapján neves irodalomtörténészek közreműködésével emlékkonferenciát rendeztünk Csokonai Vitéz Mihály tiszteletére.

Elsőként elhangzott Bertók László *Csokonai* című verse, melynek egyik sora a konferencia címét adja, s ez már bevezette az első előadást: **Fűzfa Balázs** a semmi motívumát elemezte Csokonaitól József Attiláig. Másodikként **Hovánszki Mária** *A Reményhez* című óda keletkezésével, dallamvilágával, rejtett üzenetével ismertette meg a hallgatókat, majd **Csörsz Rumen István** beszélt a költő közvetítő, szintézis-teremtő szerepéről.

Granasztói Olga előadásából kiderült, hogy a soha el nem készült debreceni Csokonai-emlékmű végül tervezőjének, Kazinczy Ferencnek síremlékévé válóult meg. **Demeter Júlia** egy olyan iskolai füzetet mutatott be, a Szatmárnémeti Gyűjteményt, amely Csokonai debreceni tanítványáé volt, a szatmárnémeti könyvtárban lelt kézirat ismeretlen Csokonai-verseket is rejtett.

Az előadások után az iskolánk által közzétett „Vitéz Mihály ébresztése” című online irodalmi vetélkedő eredményhirdetése következett. A konferenciát Hovánszki Mária és Csörsz Rumen István koncertje zárta: Csokonai egykorú dallamokra énekelt versei között elhangzottak a Csurgón írt Karyóné c. színdarab betétdalai is. Az egész napos rendezvényen részt vettek az iskola diákjai és pedagógusai, meghívott vendégek, Csurgó város intézményeinek képviselői, érdeklődő öregdiákok, valamint a diákpályázat versenyzői felkészítő tanáraikkal.

Az esemény a NÖRI támogatásával valósult meg.

Csörsz Rumen István és Hovánszki Mária

A rendezvény sajtóvisszhangja az alábbi linkeken érhető el.
<https://www.csurgotv.hu/hirek/kozelet-1/neves-szakember-ek-tartottak-eloadast-a-csokonai-unnepsegen-1068.html>
<https://www.csurgotv.hu/hirek/kozelet-1/eredmenyhirdetes-es-koncert-a-csokonai-unnepseg-zarasakent-1069.html>

VIOLÁNÉ BAKONYI IBOLYA

Csokonai Vitéz Mihály Református
Gimnázium, Általános Iskola és
Kollégium Könyvtára

IKR ma és holnap

EKE szakmai nap – 2023. november 23.,

Az Egyházi Könyvtárak Egyesülése (EKE) 2023. november 23-án szervezett egy jól sikerült szakmai napot az Evangélikus Hittudományi Egyetem Könyvtárában. A szakmai nap témája az integrált könyvtári szoftverek (IKR) helyzete, jelene és jövője volt. A szakmai nap két részből állt. Délelőtt kis csoportokban beszélgettek a résztvevők az egyes IKR-ek képviselőivel. Délután pedig öt előadást hallgattunk meg az egyes IKR-ekről. Az előadások után kérdésekre is volt lehetőség.

Délelőtt több csoportot alkottunk. Talán a legnépesebb a Huntéka használóké volt, ahol Czoboly Miklós, a Monguz Kft. ügyvezetője válaszolt a kérdéseinkre. Külön csoportban voltak a Szikla, a Corvina és a Liberty felhasználók is. Két Aleph-felhasználó könyvtáros egy nagyobb csoporthoz csatlakozott. A csoportos beszélgetések után, amelyek gyakorlati problémafelvetéseket, kérdéseket, javaslatokat tartalmaztak, egy-egy képviselő beszámolt a többieknek az adott csoportban felmerült témákról. Így a többi rendszer használói is kaptak egy összképet a más IKR-t használó könyvtárosoktól.

A **Huntéka** csoportban felvetődött például, hogy a bibliográfiai rekordban alkalmanként lassan nyílik csak meg a példányinformáció. A szakkifejezéseket nem egyformán használják az egyes könyvtárakban. Valaki felvetette, hogy a besorolási rekordban a személyi adatlap alkalmanként eltűnik. A megbeszélés konkrét használati helyzetekre, problémákra világított rá, nagyon hasznos volt hallani a többi kolléga mindennapos élményeit. Alkalmanként egymástól is sokat tudtunk tanulni, de a Monguz Kft.-t képviselő Czoboly Miklós is igyekezett megválaszolni a kérdéseinket, rögzítette a felvetett problémákat. A rendezvény után alig pár nappal Miklós egy részletes levélben válaszolta meg a rendezvényen felvetődött, de ott meg nem válaszolt kérdéseket.

A **Corvina** csoportban az élesítés, aktualizálás idejére kérdeztek rá. Információhiányról panaszkodtak az új verziók kapcsán. Továbbá több helyen nem volt rálátásuk a szupport szerződésre, így nem tudták mit, meddig várhatnak el a fejlesztő cégtől. Felvetődött továbbá a külső azonosítók felhasználása, pl. a PIM névtér azonosítóinak alkalmazása. A Nemzeti Névtérrel kapcsolatban egyelőre csekély ismeret és tapasztalat merült fel.

Izgalmas kérdésként merült fel az online források bekapcsolása a katalógusba. Erre több helyen is van gyakorlat, egész odáig, hogy online forrásokat önállóan katalogizálnak. Alkalmanként az 541-es mezőben lehet megadni a szolgáltató forrást. De külön

lehetőség a discovery szolgáltatások alkalmazása, amelyek a helyi katalógust, a repozitóriumokat és az előfizetett adatbázisokat is képesek egyben kereshetővé tenni.

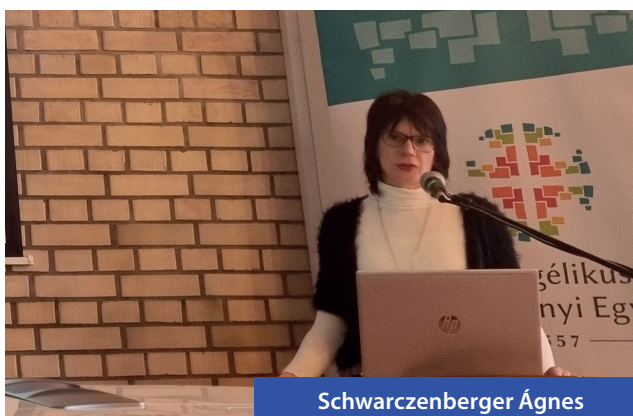
A **Szikla** csoportban a muzeális dokumentumok, régi könyvek feldolgozása is felvetődött, ahol pl. a kötés és a possesszor megadása is elengedhetetlen. Itt is felmerült a névtér elemek rögzítésének igénye. Az egyházi kiadványok azonban sokszor speciális neveket tartalmaznak, amelyhez egy egyházi névtér lenne szükséges.

A **Liberty** csoportban szintén felvetődött a szupport határa, mit lehet ezen belül kérni a fejlesztőtől, mi az, ami ezen túl van, és többletfinanszírozást igényel. Szóba kerültek itt is a névtérek, az OPAC megjelenítése, de a rekordok csoportos szerkesztése is, amelyre itt is van lehetőség.

A rendezvény második felében az egyes IKR-ek képviselői fél órás előadás keretében mutatták be saját rendszereiket, azok újdonságát, a fejlesztések irányát.

Schwarzenberger Ágnes, a Netlib Kft. képviselője a **Szikla** (<http://szikla.net/>) új szolgáltatásait, korszerű online katalógusát mutatta be, meggyőzően. A Szikla az egyik legrégebb hazai fejlesztésű IKR, több mint 700, főként kisebb könyvtár használja. Az előadás főként a WebOPAC új szolgáltatásaira összpontosított. Nagy hangsúlyt fektettek a felhasználóbarát jellemzők erősítésére; a találatokat relevancia alapján igyekeznek felmutatni, „smart” rendezéssel. A jövőben a mesterséges intelligenciát tervezik felhasználni a visszakeresésben. A tartalmi feltáráshoz használt tárgyszavakhoz szinonimák építhetők be. A rekordokban lévő linkek további tartalmilag releváns oldalakra visznek, pl. Wikipédia, Moly, MEK. Lehetőséget biztosítanak az aktív olvasói részvételre, olvasói vélemények, pontozás vagy az előjegyzések biztosításával.

Czoboly Miklós kevésbé a **Huntéka** IKR-t mintsem inkább a fejlesztő cég (<https://qulto.eu/>) újabb szolgáltatásait mutatta be röviden. A már digitális tartalmakkal rendelkező közgyűjtemények sokféle új, érdekes alkalmazásból válogathatnak. A „storytelling” egy új tudástérkép alkalmazás a digitális történetmeséléshez nyújt eszközöket, nem lineáris, főként vizuális megjelenítést egy-egy adott történethez, digitális képi elemekkel. A „Q360” egy virtuális kiállítási alkalmazás, amely három dimenzióban teszi lehetővé, hogy olyan helyekre is eljussunk, ahová fizikailag nem, vagy kevéssé valószínű. Az alkalmazás azonban több lehetőséget nyújt, mint egy

Schwarzenberger Ágnes

Czoboly Miklós

Sipos István

Czeplédi Éva

Tamásné Kovács Adrienn

háromdimenziós virtuális séta, a bemutatott tereket digitális információs pontokkal, szöveges, egyéb információkkal gazdagíthatjuk, felhasználva az adott közgyűjtemény digitális tartalmait. A „városfoglaló” kissé megfordítva, egy tényleges, fizikai sétát gazdagít digitális tartalmakkal egy mobil applikáció segítségével. Így a közgyűjtemények a rendelkezésre álló digitális tartalmaikat, helytörténeti értékeiket a szó szoros értelmében az utcára vihetik. Az „education” pedig a digitális tartalmakat egy interaktív oktatási tananyagcsomag összeállítására teszi alkalmassá. A csomagok nemcsak passzív befogadást, de aktív részvételt is tudnak kínálni, feladatok, kvízek, szökereső, kirakó játékok alkalmazásával. A bemutatott alkalmazásokat az előadó konkrét projektekkel, megvalósításokkal hozta közelebb a hallgatóság számára.

Sipos István, a Softlink nemzetközi cég munkatársa, a Magyarországon talán még kevésbé ismert **Liberty** rendszert (<https://ic.softlinkint.com/>) ismertette. Az elején Sipos István röviden bemutatta a céget és a rendszert, amely 40 éve működik, 108 országban 15.000 könyvtár használja és 2019 óta vannak jelen Magyarországon. Számos rendszerből hajtottak végre adatmigrálást, Huntékából, Alephből, OLIB-ből, Sziklából. A katalogizálás webalapú, csak egy böngésző szükséges hozzá. A kölcsönzési nyilvántartásuknál hangsúlyozta a GDPR megfelelő-

séget. A katalógus modulja helyből biztosítja más, külső források bekapcsolását, közös keresését. Érdekesképpen a rendezvénynek helyet adó könyvtárban éppen ezt a Liberty rendszert használják már egy ideje – <https://liberty.lutheran.hu/liberty/libraryHome.do>. Részletesen bemutatta a periodika modult is, amellyel akár az előfizetett online folyóiratok egy-egy számának érkeztetését el lehet végezni. Az olvasók számára az új számok beérkezéséről RSS-csatorna tudósít. A folyamatos érdeklődést tematikus folyóiratlisták kiválasztása elégíti ki, irodalomfigyelési funkcióval. Jól kezeli az elektronikus dokumentumokat, biztosítva azok különböző hozzáférési jogosultságát. Jelenleg Magyarországon több mint 20 könyvtár használja a rendszerüket. Azt a szépséghibáját azért megemlítem a rendszernek, hogy sajnos magyar nyelvű honlapot még nem készítettek, így az érdeklődők csak a cég angol nyelvű honlapján tájékozódhatnak. A magyar nyelvű szupportról sem hallottunk az előadásban.

Czeplédi Éva egy másik nemzetközi cég képviselőjében állt ki az **Almát** bemutatni (https://discover.clarivate.com/Library_workflows_portfolio), azonban ennek elődjét, az Aleph-et már régóta jól ismeri a magyar könyvtáros közösség. Az előadó először röviden a nemzetközi céget, annak történetét mutatta be, az Ex Librist, amely előbb a ProQuest, később a

még nagyobb Clarivate nevű tartalomipari nagyvállalat tulajdonába került. A bemutató egyik újdonsága volt talán, hogy amíg korábban az Aleph-et inkább nagy könyvtárak számára való IKR-ként ismertük tulajdonsága és árazása kapcsán, az előadó szerint mára kis és közepes nagyságú könyvtárak számára is elérhetővé vált a rendszer.

Az előadás ugyan az Almára koncentrált, de a cég bővebb szolgáltatási csomagot kínál a közgyűjteményeknek számos igényére. Az Alma nyomtatott és elektronikus tartalmak kezelésére alkalmas elsősorban, egy felhőalapú, könyvtári platform, nem csak IKR. Kezeli a könyvtár saját (repozitóriumok) és távoli (előfizetett) digitális tartalmait is. A közös keresésre a Primo szolgáltatásuk alkalmas. Az előadó intenzíven igyekezett néhány tévhitet eloszlatni az Almáról, minthogy csak nagy könyvtáraknak való, drága, túl bonyolult. A felhő alapú szolgáltatás mellett is érvelt, példának hozta fel a kormány stratégiai megállapodását a Microsofttal az Office365-ös szolgáltatások használatára. A szolgáltatás szintén teljesen GDPR kompatibilis, védi a személyi adatokat. Külön kiemelte a közösségi jellegét, a rengeteg felhasználó meg tudja egymással osztani a tapasztalatokat, a fejlesztések költségét. Az árak rugalmasak a könyvtár méretétől függően, figyelembe véve az állomány, a könyvtárosok, a felhasználók, a digitális tartalmak számát, mennyiségét. A rendszerről bőszégesen lehet még tájékozódni az Ex Libris honlapján, de magyar nyelvű információt senki ne keressen: <https://exlibris-group.com/>.

Végül, de nem utolsósorban **Tamásné Kovács Adrienn**, az OSZK Digitális Bölcsészeti Központjának igazgatója tartott előadást az OSZK által fejlesztett **LibMate** rendszerről. A LibMate-et a nemzeti könyvtár 2017-ben indult Országos Könyvtári Rendszer Projektje keretében fejlesztették ki, amelyre korábban Országos Könyvtári Platform (OKP) néven hivatkoztak. A projektről bővebben az alábbi oldalakon lehet tájékozódni:

<https://www.oszk.hu/okr-projekt>
<https://okp.oszk.hu/>

A 10 milliárdos állami projekt fő célkitűzése egy országos könyvtári platform kifejlesztése volt, amibe számos nagy és kis könyvtár is bekapcsolódhat, megtakarítva a saját infrastruktúrát, saját szoftver üzemeltetést, jelentős költségeket. A kormányzati támogatású projekt az egész hazai könyvtári szférát célozta meg. A rendszerfejlesztéssel a könyvtári körökben kevésbé ismert HerMész-Soft céget bízták meg. A tervek szerint a rendszer moduláris, felhőala-

pon készült, amelynek tetszőleges elemét is lehet elvileg hasznosítani. A fejlesztést a nemzetközi, új generációs Folio (<https://folio.org/>) rendszerrel tervezték, a kivitelezést később vette át a hazai cég. A tervek szerint a fejlesztés megújítja majd a MOKKA, MOKKA-R, ODR rendszereket is és egy integrált digitális könyvtári szolgáltatást integrál a könyvtári modulok közé. 2022-re elkészültek az integrált könyvtári rendszer főbb moduljai és a KSH könyvtárában került bevezetésre, ahol az OPAC modul meg is nézhető <https://kshk.libmate.hu/>.

A bemutatók végén heves beszélgetés bontakozott ki. A kérdések nagy része a LibMate rendszerre vonatkozott. A piaci helyéről, a versenysemlegességről faggatták az előadót. Ha az OSZK állami támogatással egy új piaci versenyzőként, térítésért könyvtári platformot, felhő alapú szolgáltatást kínál, akkor ez hogyan viszonyul majd a meglévő kereskedelmi fejlesztésekhez. Az izgalmas kérdésekre még nem kaptunk részletes választ, ahogyan az új rendszert sem láttuk még elindulni a KSH-n kívül az OSZK-ban sem. A résztvevők a további finanszírozásról, a rendszer fenntarthatóságáról, a jövőbeli vízióról faggatták az OSZK képviselőjét. A következő lépésben az Idegen nyelvű Könyvtárban fogják bevezetni a LibMate-t, mondta az előadó, amely pár éve szervezetileg egyesült az OSZK-val, és annak részeként működik.

A szakmai napot lezáró izgalmas vita késő délutánba nyúlt. Közös megállapítás volt, hogy kevés időt kapott egy ilyen érdekes, sokakat érdeklő és érintő téma. Hasznos volt a szervezők részéről a nap kialakítása, amely egyszerre workshopszerű eszmecsere, valamit szakmai előadásokat is tartalmazott. A személyes összefogás lehetőséget adott a résztvevők között is élénk beszélgetésre, adott esetben ismerkedésre, amely erősítette az egyházi könyvtárak közösségét. A nap végeztével mindannyian meg egyeztünk abban, hogy több ilyen alkalmat szeretnénk, várjuk a következő szakmai napot.

MOLDOVÁN ISTVÁN

Pázmány Péter Katolikus Egyetem
 Bölcsészettudományi Kar
 Könyvtára

Bibliotheca Gratis

Utcai szabadpolc a Váci Egyházmegyei Könyvtár oldalán

„Bibliotheca Gratis” névvel nyílt meg utcai szabadpolcunk, melyet Dr. Varga Lajos gyűjteményi prefektus áldott meg 2023. december 7-én. Kezdeményezésünk egyik ötletforrása az Egyesült Államokból induló *Little Free Library – Kis Szabad Könyvtár* mozgalom, amely fából készített kis könyves szekrényeket helyez el szinte a világon, azzal a céllal, hogy közösséget építsen, népszerűsítse az olvasást, a könyvek szeretetét és kreatív módon tegye lehetővé a könyvcserét. Másik motivációnk a MKPK által meghirdetett Katolikus Kultúra Heteinek rendezvénysorozata, melynek célja, hogy különböző programokkal, rendezvényekkel, újszerű kezdeményezésekkel hívja fel a figyelmet katolikus kulturális örökségünk kincseire, értékeire, és minél több emberhez eljuttassa a művészetek segítségével Krisztus örömhírét. Ihletet merítve a két nagyszerű

kezdeményezésből, arra gondoltunk, hogy az évek óta kihasználatlanul és funkció nélkül árválkodó „vakablakunkat” étellel töltjük meg. Így kialakítottunk benne egy kis közösségi szabadkönyvtárat, amelyből bárki, bármikor kiemelhet egy kis olvasnivalót, amellyel jó időben leülhet a padokra olvasgatni a közelben található Konstantin téren vagy a csodálatos Duna-korzón. Sőt, ha a könyv nagyon megtetszik, megtarthatja, illetve lehetőség van cserekönyv elhelyezésére is. A kis könyves almárium tematikája rendkívül változatos: a szórakoztató olvasmányoktól az ismeretterjesztő-, tudományos kiadványokon át a szívünket, lelkünket Istenhez emelő irodalomig válogatni lehet mindenféléből. A könyvek a könyvtár fől példányaiból és a gyűjtőkörünkbe nem tartozó könyvek közül kerülnek a polcra.

Célunk a Bibliotheca Grattisszal egyrészt az, hogy a szabadon elvihető kiadványok segítségével népszerűsítsük az olvasást, a könyvek szeretetét. Ugyanakkor a kezdeményezéssel megpróbálnánk kicsit felhívni a járókelők figyelmét gyűjteményünkre is. Nem utolsósorban pedig szeretnénk, ha a polcokon található kisebb-nagyobb lelki olvasmánymorzsákkal keresztény értékeink fel- és megismerése felé terelgethetnénk mindazokat, akik kinyitják ezt a kisablakot.

A váci Bibliotheca Gratis lassan három hónapos, a tapasztalat és a szabadpolcon elhelyezett vendégkönyv bejegyzései azt mutatják, hogy tetszésre talált. Egyre többen keresgélnek és visznek olvasnivalót az utcai könyvtárból. A kezdeményezésnek induláskor mottót is választottunk – Carlos Ruiz Zafón, spanyol író gondolatait –, amely olvasható az üveglapon is, és most beszámolóink zárásaként itt is megosztunk:

„Minden itt látható könyvnek lelke van. Mindegyikben benne rejtőzik annak a lelke, aki írta, és mindazoké, akik olvasták, átélték és álmoltak róla. Ahányszor csak valaki a kezébe vesz egy könyvet, s tekintetével átfutja lapjait, a könyv szelleme újraéled, erőre kap. (...) Az itt található könyvek mindegyikéről elmondható, hogy egyszer a legjobb barátja volt valakinek...”

Reméljük, hogy kezdeményezésünk segítségével az utcai könyvespolcunkon várakozó könyveink újra sok jó baráttra találnak!

VARGA-KOHÁRI MÁRIA
Váci Egyházmegyei Könyvtár

Út és ajánlás

A Sapientia Szerzetesi Hittudományi Főiskola Könyvtára immár másodszor nyerte el a Minősített Könyvtári címet. Az alábbi szubjektív beszámoló a megtett út élményeit és kihívásait, a munkatársi közösség motivációit és a vezető örömeit osztja meg a Hírlevél olvasóival.

Dr. Fehérváry Őrs Jákó OSB rektor SSZHF,
Závogyán Magdolna kultúráért felelős államtitkár KIM
és Török Beáta könyvtárvezető SSZHF Könyvtára

Tizenkét éve kezdtünk ismerkedni, „barátkozni” a minőségirányítás szempontjait alkalmazó könyvtári munkával. Az első lépéseket anélkül tettük meg, hogy kimondtuk volna: mától e keretrendszer szerint dolgozunk. 2012-ben könyvtárunkban a személyi változások és a felsőoktatási könyvtártól elvárt szaporodó feladatok arra indítottak bennünket, hogy ismét rendszerezzük, fel- és újraosszuk az akkor felismert régi-új feladatokat. Maroknyi csapatunk abban az időben 5 fő munkatársból állt, nem okozott nehézséget, hogy hetente megbeszéléseket tartunk egy-másfél órában. Ezeket a heti egyeztetéseket azóta is folyamatosan megtartjuk. 2012-ben konszenzus alapján készült el Küldetésnyilatkozatunk és Jövőképünk. A minőségirányítás rendszerével, elemeivel, terminológiájával több fórumon is ismerkedtünk (KI képzések moduljain, EKE szervezésében Tihanyban 2016-ban, Kismaroson 2017-ben). Sokszor felmerült bennünk a kétely: lehet, hogy a könyvtári minőségirányítás csupán egy dokumentációs teher? Négy-öt próbálkozással teli évnek kellett eltelnie ahhoz, hogy a kérdésre közösen és egyértelműen ki tudjuk mondani: „nem”.

Könyvtáros közösségünk mára 4 főre csökkent, ám valamennyien úgy gondolkodunk, hogy a keretrendszer szemléletmódja támogatja és javítja együttes munkánkat, melyben mindannyiunkra – feladataink pontos, precíz végzésével – szükség van. A módszer bevezetése és alkalmazása nem máról holnapra történt, hanem több év munkájának eredménye. Megtapasztaltuk, hogy a kezdetben több adminisztrációs feladatot jelentő működés később támogat bennünket. Megvizsgáltuk és felismertük a főiskolán belül, vagy tágabb vonatkozásban, az (egyházi) felsőoktatási könyvtárak körében tőlünk elvárt feladatokat, felmértük „adottságainkat”. Ezeket rendszereztük, ezen ismeretek alapján megfogalmaztuk céljainkat, a megvalósítás stratégiáját, összeállítottuk Minőségirányítási Kézikönyvünket. Ahhoz, hogy a megvalósítás mindannyiunk számára világos és egyértelmű legyen, folyamatleírásokat, folyamatábrákat, infografikákat készítettünk, összeállítottuk partnereink listáját. A működésről, a végzett feladatok eredményességéről adatokat gyűjtöttünk, a felhasználóink, partnereink véleményét, észrevételeit, kritikáit, kéréseit figyelembe véve beavatoztunk futó folyamatainkba. A változásokat ezután folyamatosan követtük, és a vonatkozó dokumentumokban jegyeztük (legyen az SzMSz, Ügyrend, használatra vonatkozó szabályzat vagy az egyes munkafolyamat megváltozásának dokumentálása, új folyamat bevezetése, annak leírása).

Első SWOT-analízisünk 2015-ben készült, és már ugyanebben az évben a kollégák részéről igény

mutakozott arra, hogy vállaljuk a megmérettetést és pályázzunk a Minősített Könyvtár címre. Az első pályázat benyújtására azonban csak 2018-ban került sor. Ekkorra a keretrendszer egy számunkra előnyös változáson ment át: az átalakított KMÉR a könyvtárakat – munkatársi létszám alapján – három csoportba sorolta. Úgy éreztük, a megváltozott formában mi „kicsik” is esélyt kapunk, s az e szemléletben végzett munkánkat szívesen bemutatjuk, és örömmel vesszük a könyvtári szakértők bírálatát, függetlenül a benyújtott pályázat eredményétől. 2018-ban időszerű volt egy új SWOT-elemzés elkészítése. Talán ekkor váltak először mindannyiunk számára nyilvánvalóvá, „papírra vetve” olvashatóvá eredményeink, a változások, a lehetőségek és persze a magukat mindig újratertemtő veszélyek, nehézségek is. A végül nyertes pályázat összeállítása újabb tanulás is volt egyben, a folytatására pedig feltétlen ösztönzést jelentett a két bíráló (könyvtári és minőségmenedzsment területén jártas szakértő) által megfogalmazott értékelés. Munkánkat elismerve számtalan hiányosságra hívták fel akkor a figyelmünket. Segítséget kaptunk arra vonatkozóan, hogy milyen módon helyezzük el, fogalmazzuk meg pontosabban tevékenységünket a keretrendszer kínálta lehetőségek szerint, használjuk és alkalmazzuk biztosabban a szemléletmód terminológiáját, logikáját. A cím viselésére való jogosultság azonban lejárt. A 2023-ban benyújtott pályázatot arra építettük, hogy bemutassuk: az elmúlt öt évben hogyan hasznosítottuk a szakértőktől kapott ajánlásokat, hogyan pótoltuk az akkor feltárt hiányosságokat, és természetesen, hogy bemutassuk mindazt az eredményt, amit elértünk. Senki nem mondhatja könnyűnek azt az időszakot, amit a járvány vagy az energiaválság mindannyiunk számára könyvtárainkban is teremtett. Ez időszak alatt szerzett tudásunkat, kísérleteinket, ötleteinket, tapasztalatunkat is beépítettük napi munkánkba. A második alkalommal beadott pályázati anyag mottójául is a 2018-ban választott Szent Ágoston-idézetet választottuk: „Épp azáltal tökéletesedik az ember, hogy fényt derít önnön tökéletlenségére.”

E rövid összefoglaló semmiképp sem a keretrendszer megismertetését, könyvtárunkban történt alkalmazásának vagy konkrét feladatoknak, dokumentumoknak a bemutatását szolgálja. Ám közös tapasztalatunk mégis megosztható. A kapcsolat, a kommunikáció nélkülözhetetlen eleme a munkánknak. Heti rendszerességgel találkoznak a kollégák, hogy közös dolgairól beszéljenek, hogy mindenki „képben legyen”. Maga a közösség egyben MIT (Minőségirányítási Tanács) is. A megbeszélések jegyzőkönyvei valamennyiünk számára elérhetőek. Kötelezően ismerjük a párhuzamosan zajló állandó és aktuális folyamatokat, adottságainkat (KMÉR 1-5 kritériumok), tudunk

egymás feladatairól. Mindenki véleménye, ötlete és természetesen munkája számít! Ha valami nem készül el a megbeszélte határidőre, vagy nem az elvárás szerint készül el, mindannyian tudjuk, hogy egymás munkája, végsősoron pedig olvasóink érdeke sérül. Megtapasztaltuk, a keretrendszer szabályai nem bezárnak, épp ellenkezőleg: lehetőséget biztosítanak egy olyanfajta működésre, amely segít bennünket abban, hogy javítsunk az általunk nyújtott szolgáltatásokon. Tervezzünk, figyeljünk, beavatkozzunk, szükség esetén javítsunk. Rendszerezünk és kövessük nyomon külső-belső partnereink igényeit. Tekintünk rá arra, hogy a munka során értjük-e egymást, vagy megfogalmazhatjuk úgy is, vajon ugyanazt értjük-e egy-egy részleten. Az adminisztráció segít. Arra, amit leírtunk, feljegyeztünk, vissza tudunk tekinteni az értékelés során, és a továbblépés alapjaként használható mindaz, amit dokumentáltunk.

Az önértékelésre magunk gyakran úgy tekintünk, mint szakmai „lelkiismeretvizsgálatra”, amely tükörként szembesít bennünket, és nem engedi, hogy elbizakodottak legyünk, hiszen mindig van, ahol szükséges a korrekció, újabb lépések kellene ahhoz, hogy jobba váljunk. Persze a gyengeségek felismerése mellett örömet jelent, ha látjuk az eredményeinket, a pozitív változásokat. Az önértékelés mellett egyértelmű támogatásként értékeltük a külső, szakértői bírálatokat. Munkánkról a „szakma” foglalt állást és tett javaslatokat. 2023 nyarán „neheztelt terepen” vállaltuk a megmérettetést. A 2018. évi pályázat

alkalmával a KMÉR III. kategória szerint sorolt intézmények (1 – 6 fő közötti szakmai létszámmal dolgozó könyvtárak) között mérettük meg magunkat. 2023-as pályázatunkat azonban a II. kategória (5-25 fő közötti szakmai létszámmal dolgozó könyvtárak, a szakkönyvtárak és a felsőoktatási nyilvános könyvtárak) szerint kiírt elvárások alapján nyújtottuk be úgy, hogy munkatársi létszámunk a kategória legalacsonyabb létszámát sem éri el (jelenleg 4 fő).

2024 januárjában örömmel adtuk hírül, hogy immár második alkalommal nyertük el a Minősített Könyvtár címet. Az elmúlt bő 10 év során mint „barátra” tekintettünk a minőségirányítás szempontrendszerére. A díjátadót, az ünneplést követően ismét összegyűltünk, s ki-ki igyekezett mindannyiunk számára megfogalmazni, mit is jelentett, milyen tapasztalatokat hozott az elmúlt időszak munkája. A flip chart táblára került feljegyzések közül álljon itt néhány: javult a munkatársak közötti kapcsolat, könnyebben fogunk új dolgok megvalósításához, a díj elismerést jelent a szakma és a főiskola részéről, láthatóbbá váltunk, bátrabbak, céltudatosabbak lettünk. Visszatekintve az elvégzett munkára, megélt tapasztalataink alapján ajánljuk a módszer megismerését és alkalmazását, melynek eredménye akár a *Minősített Könyvtár* cím elnyerése is lehet!

TÖRÖK BEÁTA

Sapientia Szerzetesi Hittudományi
Főiskola Könyvtára

Flier Gergely, Tima Annamária, Török Beáta
és Zsohovszky Márta.

Ex museo nostro

Az Evangélikus Országos Gyűjtemény tudományos műhelye

Lackner Pál igazgató (EOGy), Reuss András emeritus egyetemi tanár (EHE) és Horváth Géza műfordító, egyetemi tanár (KRE BTK)

Amikor a Magyar Tudományos Akadémia megalakult, még nem létezett a mai tudományos intézményrendszer. A tudományos kutatás legnagyobb részét két társadalmi csoport végezte: „unatkozó” arisztokraták és tudós egyháziak – katolikus papok, szerzetesek, protestáns lelkészek, tanárok. Az akadémia történetének első néhány évtizedében a tagok között nagy számban találjuk meg az egyházi értelmiség képviselőit. Az természetes – és talán nem is olyan nagy baj – hogy a tudomány professzionalizálódásával az egyháziak szerepe háttérbe szorult. Az azonban egyáltalán nem természetes, hogy az egyházhoz kötődő tudományosság szinte minden kapcsolatát elveszítette a tudomány többi szereplőjével. Az okot mindannyian ismerjük: a létező szocializmus időszakában a templomok falai közé zárt egyházzal, a létező marxizmus definíciója szerint babonás, tudományellenes, pusztulásra ítélt szervezettel az „igazi” tudománynak semmiféle kapcsolata nem lehetett. A szocializmus összeomlása óta azonban már eltelt egy nemzedéknyi idő, így ma már nem illik visszamutogatni a „negyven évre”.

Szerencsére a helyzet sokat javult az elmúlt évtizedekben. A himnológiával foglalkozó szakembert partnernek ismeri el a zenetörténész, a régi magyar irodalomnak természetes részei lettek a régi énekeskönyvek, prédikációk, halotti búcsúztatók. Az egyháztörténésznek van olyan tudása, mondanivalója, amely a társadalomtörténetet, az iskolatörténetet vagy akár még a hadtörténetet is segít jobban, hitelesebben megismerni – és a sor még hosszan folytatható. Az egyház nyitását segítik azok a gyűjtemények, amelyek nemzeti kultúránk meghatározó emlékeit őrzik, és amelyeknek munkatársai egy egyetemi előadóban ültek azokkal, akik a világi gyűjteményekben dolgoznak. Az egyházi gyűjtemények és az általuk képviselt tudományosság emancipációja mára elindult.

Tökéletlen világunkban természetesen mindenem lehet javítani – a világi és egyházi tudományosság közötti átjárhatóságon is. Ezt a célt szolgálta az a 2022-ben életre hívott sorozat, amelyet az Evangélikus Országos Gyűjtemény rendez meg az Evangélikus Hittudományi Egyetemen együttműködve évi 3-4 alkalommal „Ex museo nostro” címmel. Régebb óta rendezünk ismeretterjesztő jellegű sorozatokat régi (ma már kihalt) kifejezéssel élve a „művelt nagyközönség” számára. Az Ex museo rendezvényeknek más a profilja: gyűjteményünk tudományos munkatársai találkozhatnak olyan világi kutatóhelyen dolgozó kollégákkal, akikkel érintkeznek kutatási területeink. Kutatóműhelyek dialógusa folyik ezeken az alkalmakon pódiumbeszélgetések keretében, me-

lyek végén a szabad beszélgetés, vita lehetősége is megnyílik a résztvevők előtt. Találkozónk színhelye az az Esterházy Péter és Gitta könyvtár, amely éppen az Evangélikus Országos Gyűjtemény laikus arcát erősíti. Több alkalmunkon vettek részt a meghívott kollégákon kívül más egyetemek, kutatóintézetek neves munkatársai is. Minden rendezvény egy-egy aha-élmény a résztvevők számára: valóban van mit mondanunk egymásnak, hiszen ahogy az egyház a társadalom szerves része, úgy az egyházi tudományosság is szorosan integrálódik a világi tudományosságba.

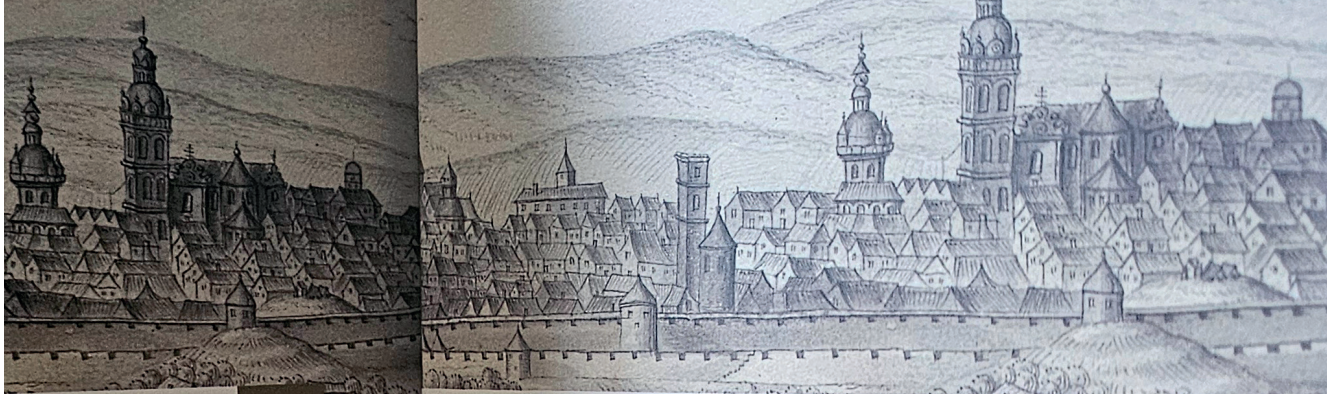
2024. február 28-án már a hetedik alkalmát tartottuk műhelyünknek. Estünk témája a családkutatás volt. Két olyan szakembert hívtunk meg, akiknek kutatásai jóval túlmutatnak e diszciplína megszokott keretein. A műhelybeszélgetés egyik résztvevője céhen kívüli történész volt – tudása és munkássága azonban a legkevésbé sem írható le a dilettáns jelzővel. Hanák Béla civil foglalkozása mellett járta, járja határon túli városaink levéltárait, és gyűjti össze az ott lévő kora újkori keresztelők, esküvők, temetésekre szóló meghívókat. Szabó András Péterrel együtt adtak ki két kötetben egy 900 oldalas opust, mely a Kassa város levéltárában őrzött meghívókat közli. A két szerzővel Csepregi Zoltán, az Evangélikus Hittudományi Egyetem professzora beszélgetett. Az egyházi szabályok és a valós gyakorlat összefüggései, a meghívókban kirajzolódó társadalmi-kapcsolati hálók, a több felekezetű és több nemzetiségű Kassa „alulnézetből” való mélyebb megismerése minden résztvevő számára izgalmas tanulságokkal szolgált. A sokszor magába forduló családtörténetnek a kötet szerző által gyakorolt széles spektrumú művelése egyéni és közösségi múltunk megismerésének új szintjét tesz lehetővé. Estjeink folytatódnak azzal a reménységgel, hogy minden alkalom közelebb hozza egymáshoz a „laikus” és „egyházi” tudományosságot.

KERTÉSZ BOTOND

Evangélikus Országos Gyűjtemény

MAGYAR TÖRTÉNELMI
EMLÉKEK
OKMÁNYTÁRAK

Keresztvíztől sírkeresztig

Családi eseményekre szóló meghívólevelek Kassa város

1.

FORRÁSOK, 4-5.

Keresztvíztől sírkeresztig

Családi eseményekre szóló meghívólevelek Kassa város
levéltárában (1526-1700)

Közéteszik: Hanák Béla - Szabó András Péter

2.

MAGYAR CSALÁDTÖRTÉNETEK: FORRÁSOK, 4-5.

Bölcsészettudományi
Kutatóközpont
Történettudományi
Intézet

Bölcsészettudományi
Kutatóközpont
Történettudományi
Intézet

A Debreceni Református Kollégium Nagykönyvtárának februári programja

Az Olvasóterem hete 2024

A február hónap nagyon fontos a Nagykönyvtár életében: 1890. február 15-én nyílt meg Debrecen első nyilvános olvasóterme, ettől kezdve a nagyközönség számára is elérhetővé vált a Debreceni Református Kollégium anyakönyvtárának, a mai Nagykönyvtár elődének gyűjteménye. A város és az egyház közös álláspontot alakított ki a működéssel kapcsolatban. Az egyeztetések végeztével az 1889/90. iskolai tanévben kezdődhetek el a munkálatok, egy régi gimnáziumi osztályteremből alakították ki az olvasótermet. Ez az otthona ma is olvasó- és kutatóterünknek.

Immár hagyománnyá vált, hogy minden évben szervezünk valamilyen programot (kiállítás, könyvbelemutató, kedvezményes beiratkozás). Az Olvasóterem hete idén február 15. és 23. között zajlott. Ez alkalommal jelenlegi és új olvasókat szerettünk volna elérni. Kedvezményes, 500 Ft-os áron lehetett beiratkozni vagy olvasójegyet hosszabbítani. Kvízünk kérdései az olvasóterem múltjához és jelenlegi működéséhez kapcsolódtak, és sikeres kitöltését fénymásolási kedvezményt adó kuponnal jutalmaztuk. A héten hozzánk betérőknek különböző, a könyvtárunkat népszerűsítő ajándékokkal kedveskedtünk.

Egyik legsikeresebb programunk a Könyvbörze volt. Az immár negyedik alkalommal megrendezett programon a könyvtár olyan könyvei és folyóiratai közül lehetett szemezgetni, amelyek többlet példányok, hagyatékból kikerült duplumok és a gyűjtőkörbe nem illő könyvek. Elmondható, hogy sok könyvtár küzd az ilyen „állománnyal”, amelyeket leltárba nem veszünk, mert nem illik a gyűjtőkörünkbe, de kidobni nem akarunk, és felajánlani sem tudjuk másnak. A Könyvbörze segítségével ezek a kötetek olyan kezekbe kerülhetnek, ahova másképp el sem juthattak volna. A kiadványokhoz ingyen lehet hozzájutni, de

2024. FEBRUÁR 15-23.

egy jelképes dolgot elfogadunk olvasóinktól. Egy doboz teát. A „befolyt” teákat az évente többször megrendezett Teaház programjainkban használjuk fel, így az olvasóink maximálisan jól járnak. A kezdeményezés annyira jól bevált, hogy hetekkel a program után is „törlesztik hálájukat” az új könyvtulajdonosok.

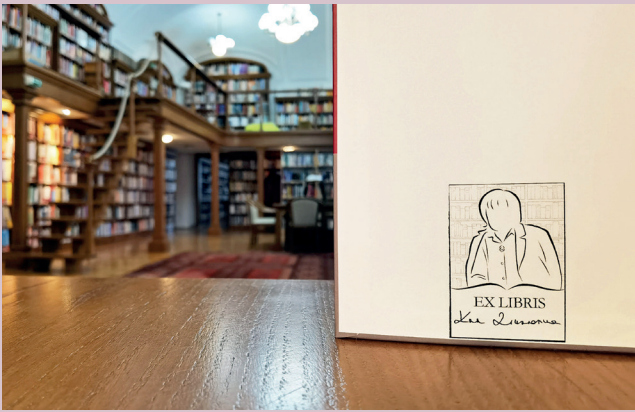
Erre a hétre időzítettük olvasójegy-tervező pályázatunk meghirdetését is. A könyvtár lépést tart a felmerülő trendekkel, régóta elektronikus katalóguson keresztül érhető el az állományunk, pár éve bevezettük az online raktári kikérést, és a friss, beérkező folyóiratok számai is azonnal láthatóak már katalógusunkban. Idén az olvasójegy arculatát szeretnénk megújítani, amelybe az olvasói közösségünket is szeretnénk bevonni. Az új plasztikkártya megjelenése a pályázat nyertes alkotásán alapul. A technikai és formai követelményeket tartalmazó részletes kiírás elérhető a honlapunkon. Bárki pályázhat, így március 27-én éjfélig a kollégák munkáit is szeretettel várjuk. Eredményhirdetés április 15-én lesz, és a fődíj, az 50.000 Ft értékű utalvány is ekkor kerül majd átadásra.

BÉTÉRI BARBARA

Debreceni Református Kollégium
Nagykönyvtára

A Tittel Pál Könyvtár hírei

Ex libris-szel emlékezünk

Nemrégiben hozzánk érkeztek a 2020 októberében elhunyt kolléganőnk, Kun Zsuzsanna, könyvtárunknak adományozott kötetei. Állományunkat gyakran gazdagítják a hozzánk érkező hagyatékok, de ez most egészen más volt. Olyan köteteket kellett átneveznünk és rendszerezni, amelyek szeretett munkatársunk polcain voltak eddig.

Zsuzsa 35 éven át dolgozott könyvtárunkban. Munkája valódi szolgálat volt, amelyet a vele kapcsolatba kerülő hallgatók, oktatók és kollégák mindannyian megéreztek. Egész életében könyvtárosnak készült, valódi gazdája volt a rábízott könyveknek.

Most már mi őrizzük az ő könyveit. Szándéka szerint közreadjuk. Nekünk fontos a rá való emlékezés. Épp ezért posztumusz Ex libris-t készítettünk, így jelölve a tőle érkezett köteteket. S furcsa mód jól esett tervezgetni, alakját felidézni, gondolkodni azon, mi az, ami visszaadja személyiségét. Elkészültünk.

LASKAY ANNA

Eszterházy Károly Katolikus Egyetem Tittel Pál Könyvtár

Gyöngy-percek a Tittel Pál Könyvtárban

Az Eszterházy Károly Katolikus Egyetem könyvtárában 2022. február 10-től működik Mályva Polc. A nők testi-lelki egészségéről, a női daganatos betegségekről, a prevencióról, az egészségtudatos életmódról és életszemléletről szóló kiadványokkal gazdagítva a gyűjteményt. Az Egri Mályvavirág Ponttal való együttműködésnek hála, számos közös programnak helyet adunk.

Idén januárban, a Gyöngy-percek elnevezésű országos eseménysorozathoz csatlakozva ismeretterjesztő előadásokon, szűrőnépszerűsítő felmérésen és egymást erősítő találkozóson vehettek részt az érdeklődők. A rendezvény kötetlen beszélgetéssel, kavicsfestéssel és gyöngyfűzéssel zárult. Az elkészült kis ajándékok üzenete: figyeljünk oda magunkra, figyeljünk egymásra! Szívvel ajánljuk, hogy ahol még nincs Mályvavirág Pont, legalább egy Mályva Polccal kapcsolódjunk a Mályvavirág Alapítvány információs és betegtámogató munkájához.
<https://malyvavirag.hu/>

OSZLÁNCZI MÓNKA

Eszterházy Károly Katolikus Egyetem Tittel Pál Könyvtár

Podcast a Főegyházmegyei Könyvtárról

Eszterházy Károly 1793. december 28-án nyitotta meg ünnepélyesen a Líceumban létrehozott könyvtárat. Ez alkalmából volt a Tittel Podcast vendége Balogh Ferenc igazgató.

A beszélgetésben felidéződött a könyvtár története, szó esett könyvekről, korokról, különlegességekről és az igazgatói megbízásig vezető útról is. A beszélgetés jó példája a Tittel Pál Könyvtár és a Főegyházmegyei Könyvtár együttműködésének.

Az adás meghallgatható a Tittel Pál Könyvtár honlapján:
<https://uni-eszterhazy.hu/konyvtar/m/konyvtarunk/tittel-podcast/n/230-eves-a-foegyhazmegyei-konyvtar>

LASKAY ANNA

Eszterházy Károly Katolikus Egyete
Tittel Pál Könyvtár

Óriási érdeklődés mellett indult a Szenior Akadémia az Eszterházy Károly Katolikus Egyetemen

Ingyenes, felnőttképzési tanúsítványt adó kurzusokat indított az intézmény Dr. Teryák Csaba egri érsek, az egyetem nagykancellárja kezdeményezésére. Az elsődlegesen megszólítottak a szépkorúak, de életkori megkötés nélkül, bárkit szívesen várnak a rendezvénytárazatra.

A Tittel Pál Könyvtár az alapfokú informatikai képzésben vállal szerepet. 4 munkatárs 2 kurzuson 10-10 résztvevővel indított kurzust, melynek fontosságát jól jelzi, hogy gyakorlatilag már a jelentkezési időszak vége előtt beteltek a férőhelyek.

A május végéig, heti rendszerességgel tartott órák a számítógép ismertetésével, a Windows alapvető használatával kezdődnek, de szó lesz a biztonságos internethasználatról, az e-mailek kezeléséről, az internetes kommunikációról és a közösségi oldalakról is.

Az alapfokú informatikai képzés tartása nem ismeretlen a könyvtár munkatársainak, hiszen 2015-től kisebb-nagyobb megszakításokkal folyamatosan, heti rendszerességgel tartottunk képzéseket az egyetemi Nyugdíjas Klub, majd az Egri Tanító- és Tanárképzős Öregdiákok Baráti Köre tagjainak.

MAGI MAGDOLNA

Eszterházy Károly Katolikus Egyetem
Tittel Pál Könyvtár

Következő szakmai napunk időpontja:

2024. május 16.

Fókuszban a régi könyvek lesznek: állományvédelmi kérdések és restaurálás, jó és rossz gyakorlatok szerepelnek a szakmai napra tervezett tematikában.

Nyári EKE konferenciánk helyszíne és időpontja:

Köszeg, 2024. július 8–10.

A konferencia témája: Centrum és periféria a könyvtártudományban és teológiai, lelkeségi és egyéb bölcsészettudományi vonatkozásban is. Milyen folyamatok, elmozdulások, erőfeszítések és törvényszerűségek határozzák meg gyűjteményi életünket ezen fogalmak mentén?

A központ és periféria fogalmait a földrajztudományban és a szociológiában egyaránt részletes leírások és társadalomértelmezések katalizátoraiul szolgálták, de átvette őket a politikatudomány és a kultúratudomány is. Hogyan, milyen meghatározottságot jelent és meghaladható-e egy-egy gyűjtemény földrajzi elhelyezkedése az országon belül és a szomszédos országokban, milyen hatalmi struktúrák határozzák meg, hogy melyik könyvtártípus vagy gyűjtemény tartozik a centrumba, és melyik szorul perifériára, milyen lehetőségek vannak a kiegyensúlyozott fejlődésre centrumban és periférián egyaránt. Történeti szempontból több gyűjteményünkről elmondható, hogy egykori centrális helyzete megváltozott, ugyanakkor általános tendenciaként látjuk, hogy szakmai erőfeszítéseink mozga-

tórugója sok esetben a perifériáról való elmozdulás egy újraértelmezett központi szerep felé. Társadalmi, egzisztenciális értelemben a periférián levőkhöz közel lenni ugyanakkor az egyházi hivatás központi eleme. Milyen feladatokat ró ez az egyházi könyvtárakra, miben és hogyan kell változniuk, hogy erőforrásként szerepüket betöltsék az egyház, az oktatás, a tágabb társadalom életében? A centrum és periféria fogalmak generálta kérdéseket a könyvtármenedzsment minden részterületére kiterjedően fel lehet tenni: mely dokumentumtípusok veszítik el centrális helyüket, és melyek tartanak a perifériáról a központ felé, egyre nagyobb figyelmet követelve, használatot generálva? Melyek azok a szolgáltatások, amelyek a centrális helyet biztosítják a könyvtárnak? Az emberi erőforrást tekintve melyek azok a kompetenciák, amelyek nélkül nem lehet centrális pozíciót elnyerni vagy megtartani? Milyen együttműködési formák lehetségesek könyvtáraink között és/vagy az egyes könyvtárak és független szakemberek, szaktekniciák, illetve könyvtáraink és más szakmai szervezetek (kiadók, kutatói műhelyek, hálózatok, oktatási intézmények stb.) között?

XI. De Rosario.

II. Nativitas.

X. De Carmelo.

III. Presentatio.

IX. Assumptio.

IV. Desponsatio.

VIII. Dolores.

V. Annuntiatio.

VII. Purificatio.

VI. Visitatio.

MR